

การทุจริตคอร์รัปชันในโครงการในต่างประเทศและโครงการในประเทศไทย ของวงการธุรกิจก่อสร้าง

PROBLEMS AND THE CORRUPTION PREVENTIVE MEASURES

IN THE CONSTRUCTION BUSINESS SECTOR

วโรตนม์ เทสเนตร¹ และ รัตพงษ์ สอนสุภาพ²

¹ หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานำทางสังคม ธุรกิจ และการเมือง (ระบบทางไกล), stienster@gmail.com

² หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานำทางสังคม ธุรกิจ และการเมือง (ระบบทางไกล), rsonsuphap@yahoo.com

บทคัดย่อ

ปัญหาคอร์รัปชันถือได้ว่าเป็นปัญหาใหญ่ที่เกิดขึ้นในประเทศต่างๆ ทั่วโลก ไม่ว่าจะเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วหรือประเทศที่ด้อยพัฒนา และการคอร์รัปชันได้กลายมาเป็นปัญหาที่มีความสำคัญที่สุดปัญหาหนึ่งของหลายประเทศ โดยปัญหานี้ยังไม่มีทีท่าว่าจะหมดไป อีกทั้งยังทวีความรุนแรงและซับซ้อนมากขึ้นเรื่อยๆ แม้ว่าหลายประเทศได้ก้าวเข้าสู่ความทันสมัย มีระบบการบริหารราชการสมัยใหม่ มีการรณรงค์จากองค์กรของรัฐหรือองค์กรหรือองค์กรอิสระต่างๆ อย่างเช่น องค์กรสหประชาชาติ ธนาคารโลกและภาคประชาชน ที่ต่างเห็นพ้องกันว่าคอร์รัปชันเป็นปัญหาที่นำไปสู่ความยากจน และเป็นอุปสรรคที่ขัดขวางการพัฒนาอย่างแท้จริง โดยวัตถุประสงค์ของงานวิจัยมีดังนี้

1. เพื่อศึกษาลักษณะ รูปแบบและ พฤติกรรมการทุจริต คอร์รัปชัน และรวบรวมข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการทุจริตคอร์รัปชันในภาคธุรกิจเอกชน โดยเฉพาะธุรกิจก่อสร้าง

2. เพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาการจัดการป้องกันการทุจริต คอร์รัปชัน ในภาคธุรกิจก่อสร้างเอกชนไทย งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาลักษณะของรูปแบบ ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันในภาคธุรกิจก่อสร้างขนาดใหญ่ของเอกชนไทยโดยทั่วไป เท่านั้น และ เพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาการจัดการป้องกันการทุจริต คอร์รัปชัน ในภาคธุรกิจก่อสร้างเอกชนไทย

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาลักษณะของรูปแบบ ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันในภาคธุรกิจก่อสร้างขนาดใหญ่ของเอกชนไทยโดยทั่วไป เท่านั้น และ เพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาการจัดการป้องกันการทุจริต คอร์รัปชัน ในภาคธุรกิจก่อสร้างเอกชนไทย

คำสำคัญ: การทุจริตคอร์รัปชัน, พวักพ้อง

ABSTRACT

Corruption is a major problem in many countries around the world, whether they are developed countries or underdeveloped countries. And corruption has become one of the most important problems in many countries. This problem does not seem to go away. It also intensified and more complex. Although many countries have advanced. Modern administrative system, there are campaigns from government organizations or independent organizations such as the United Nations. World Bank and People, the difference is that corruption is a problem that leads to poverty. It is a barrier to real development. The purpose of this research is as follows.

1. To study the patterns and behavior of corrupt corruption and to collect basic information on corruption in the private sector. Especially the construction business.

2. To study the development of anti-corruption corruption in the Thai private construction sector.

This study investigates the characteristics of the model. The problem of corrupt corruption in the large construction sector of the private sector in general only and to study the development of anti-corruption corruption in the Thai private construction sector.

This study investigates the nature of the pattern. The problem of corrupt corruption in the large construction sector of the private sector in general only and to study the development of anti-corruption corruption in the Thai private construction sector.

Keywords: Corruption, Dissent

1. บทนำ

การศึกษาและวิเคราะห์ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันที่มีอย่างกว้างขวางในอดีตจวบจนปัจจุบัน มักมุ่งเป้าไปที่ การทุจริตของเจ้าหน้าที่ของรัฐ โดยเฉพาะนักการเมืองและข้าราชการประจำระดับสูงตลอดจนพนักงานเจ้าหน้าที่ที่มี การรับสินบนในการปฏิบัติหน้าที่ หากแต่สิ่งหนึ่งที่เราได้มองข้ามไปก็คือการทุจริตคอร์รัปชันที่เกิดขึ้นในภาคธุรกิจ เอกชน การทุจริตคอร์รัปชันที่ก่อความเสียหายให้แก่ประเทศชาตินั้นมิได้จำกัดอยู่เฉพาะในส่วนของภาครัฐแต่เพียงฝ่าย เดียว แต่จะแฝงอยู่ในภาคธุรกิจในรูปแบบของการที่กรรมการและผู้บริหารไม่รักษาผลประโยชน์ของบริษัทเอกชน แต่ กลับใช้อำนาจในหน้าที่ เพื่อแสวงหาผลประโยชน์แก่ตนเอง ครอบครัว หรือพวกพ้องทำให้การบริหารธุรกิจไม่ รอบคอบและไม่โปร่งใส อาทิเช่น การปล่อยกู้ให้แก่เครือญาติหรือบุคคลที่รู้จักเพื่อลงทุนในโครงการที่มีความเสี่ยงสูง การถ่ายโอนกำไรจากบริษัทหนึ่งไปยังอีกแห่งหนึ่ง ตลอดจนการใช้ข้อมูลภายในของบริษัทเพื่อทำกำไรในการซื้อขาย หลักทรัพย์ สิ่งที่เกิดขึ้นเหล่านี้ล้วนเป็นตัวอย่างของพฤติกรรมที่เป็นการเอาเปรียบผู้ถือหุ้นและเป็นตัวเร่งที่สำคัญใน การทำลายความเข้มแข็งของภาคธุรกิจเอกชนไทย ซึ่งอาจนำไปสู่การล่มสลายไม่เพียงแต่ของธุรกิจนั้นๆ แต่ของระบบ เศรษฐกิจของประเทศอีกด้วย ปัจจุบันปัญหาคอร์รัปชันถือได้ว่าเป็นปัญหาใหญ่ที่เกิดขึ้นในประเทศต่างๆ ทั่วโลก ไม่ว่าจะ เป็นประเทศที่พัฒนาแล้วหรือประเทศที่ด้อยพัฒนา และการคอร์รัปชันได้กลายมาเป็นปัญหาที่มีความสำคัญที่สุด ปัญหาหนึ่งของหลายประเทศ โดยปัญหานี้ยังไม่มีทีท่าว่าจะหมดไป อีกทั้งยังทวีความรุนแรงและซับซ้อนมากขึ้น เรื่อยๆ แม้ว่าหลายประเทศได้ก้าวเข้าสู่ความทันสมัย มีระบบการบริหารราชการสมัยใหม่ มีการณรงค์จากองค์กรของรัฐหรือองค์กรหรือองค์กรอิสระต่างๆ อย่างเช่น องค์กรการสหประชาชาติ ธนาคารโลกและภาคประชาชน ที่ต่างเห็น พ้องกันว่า การคอร์รัปชันเป็นปัญหาที่นำไปสู่ความยากจน และเป็นอุปสรรคที่ขัดขวางการพัฒนาอย่างแท้จริง สังคมไทยเราเมื่อพูดถึงการทุจริต คอร์รัปชัน นักรายการ บัณฑิต เรามักมีคำต่างๆ ที่กล่าวถึงแล้วเห็นภาพได้ มีทั้งคำ ไทยแท้ และคำที่มาจากภาษาต่างประเทศ อาทิคำว่า โกงกิน กินตามน้ำ กินทวนน้ำ กินสินบาทคาดสินบน เงินใต้ โต๊ะ ค่าน้ำร้อนน้ำชา ส่วย ริดไถ จ่ายเบี้ยขี้รายทาง ฮั้วประมูล ฮั้วงาน ฮั้วแตก เดินสายกินฮั้ว ฟันราคา ฟันงาน ตีกิน กินเปอร์เซ็นต์ เก็บค่าตั้ง ค่าเคลียร์ ค่าฮั้ว ค่าคอมมิชชั่น ลือคสเปค สัญญาสุภาพบุรุษ เงินถอน แลกเนื้อ ค่าถือก ๑๗๑ เป็นต้น มีคำหนึ่งที่เป็นปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันในวงการก่อสร้าง มาถึงปัจจุบันก็คือ การฮั้วประมูล เป็นกรณี ที่มักจะเกิดขึ้นกับวงการก่อสร้าง โดยผู้รับเหมามีความต้องการร่วมกันที่จะให้ราคารับเหมาไม่ต่ำจนเกินไปหรือไม่ให้

ถูกตัดราคาจากผู้รับเหมาที่ยื่นประมูลร่วมกัน ทำให้ผู้รับเหมาต่างฝ่ายต่างเข้ามาคุยกันเพื่อหาจุดที่ลงตัวที่สุดในการประมูล โดยต่างฝ่ายต่างได้ผลประโยชน์ (Win-Win) แล้วค่อยแบ่งผลประโยชน์กันตามสัดส่วนที่ตกลงกันได้ ทำให้เกิดปัญหาที่ตามมาคือ การฮั้วประมูลจะทำให้ราคางานจ้างก่อสร้างโดยรวมสูงกว่าปกติ จากผู้ยื่นประมูลที่สมคบกันยื่นราคาที่สูง ซึ่งปัญหานี้ยังส่งผลกระทบต่อผู้ว่าจ้างทำให้ต้นทุนการก่อสร้างสูงกว่าความเป็นจริง ซึ่งปัจจุบันมีการฟันราคาจนต่ำกว่า ราคากลางที่กรมบัญชีกลาง เพราะต้องจ่ายค่าฮั้ว ทำให้งานก่อสร้างนั้น มีคุณภาพน้อยลง เสียต่อต้นทุนจริงที่ไม่สามารถทำงานให้เสร็จได้ตามเวลาและ มาตรฐานที่กำหนดได้ ทำให้เกิดผลเสีย สูญเสียต่อการพัฒนาประเทศ ก่อนอื่น ขอทำความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายของคำว่า “ฮั้ว” เสียก่อน ตามพจนานุกรมไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2552 คำว่า “ฮั้ว” หมายถึง รวมหัวกัน ร่วมกันกระทำการ สมยอมกันในการเสนอราคาเพื่อมุ่งหมายมิให้มีการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรม หรือเพื่อให้เข้าใจยิ่งขึ้นการฮั้ว คือการตกลงกันที่จะไม่มีการแข่งขันในการประกวดราคาประมูลงานระหว่างพ่อค้าโดยมิ วัตถุประสงค์ เพื่อให้ได้ราคาที่ดีตกลงกันและมีการแบ่งผลประโยชน์กัน ดังนั้น เพื่อเป็นการป้องกันและปราบปรามการกระทำความคิดในลักษณะดังกล่าวอย่างมีประสิทธิภาพ รัฐจึงจำเป็นต้องมีมาตรการผ่านกฎหมายที่เรียกว่า “พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ.2552” ขึ้น ซึ่งกฎหมายดังกล่าวมีเจตนารมณ์หรือเหตุผลในการประกาศใช้คือเพื่อกำกับดูแลให้การจัดหาสินค้าและบริการ ไม่ว่าจะเป็นการจัดซื้อหรือการจัดจ้าง หรือวิธีอื่นใดของหน่วยงานของรัฐทุกแห่ง ซึ่งเป็นการดำเนินการโดยใช้งบประมาณ เงินกู้ เงินช่วยเหลือหรือรายได้ของหน่วยงานของรัฐ ซึ่งเป็นเงินของแผ่นดิน รวมทั้งการที่รัฐให้สิทธิในการดำเนินกิจการบางอย่างโดยการให้สัมปทานอนุญาต หรือกรณีอื่นใดในลักษณะเดียวกันก็เป็นการดำเนินการเพื่อให้ประโยชน์สาธารณะ อันเป็นกิจการของรัฐ กระทำอย่างบริสุทธิ์ยุติธรรม และมีการแข่งขันกันอย่างเสรีเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่รัฐ พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๕๒ หรือที่เรียกกันทั่วไปว่า “กฎหมายฮั้ว” เป็นกฎหมายอาญาที่มุ่งจะทำให้การจัดหาสินค้าหรือบริการของหน่วยงานของรัฐทุก แห่งที่ใช้เงินงบประมาณเป็นไปอย่างบริสุทธิ์ยุติธรรมและมีการแข่งขันกัน อย่างเสรีเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่รัฐ โดยบุคคลที่จะเกี่ยวข้องกับกฎหมายฉบับนี้ได้แก่คน ๓ กลุ่ม ต่อไปนี้ คือ กลุ่มแรก ผู้ที่ประสงค์จะเข้าเป็นคู่สัญญากับหน่วยงานของรัฐ ไม่ว่าจะเป็นผู้รับเหมาก่อสร้าง ผู้ขายสินค้า ผู้ขายบริการ ผู้รับสัมปทาน เป็นต้น หรืออาจเรียกว่า เป็นการกระทำผิดอาญาที่เอกชนเป็นผู้กระทำความผิด กลุ่มที่สอง เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องกับการเสนอราคา หรืออาจเรียกว่า เป็นการกระทำผิดที่เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานของรัฐเป็นผู้กระทำ กลุ่มที่สาม ผู้ดำรงตำแหน่งการเมือง เป็นผู้กระทำความผิด

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาลักษณะ รูปแบบและ พฤติกรรมการทุจริต คอร์รัปชัน และรวบรวมข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการทุจริตคอร์รัปชันในภาคธุรกิจเอกชน โดยเฉพาะธุรกิจก่อสร้าง
- 2) เพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาการจัดการป้องกันการทุจริต คอร์รัปชัน ในภาคธุรกิจก่อสร้างเอกชนไทย

3. การดำเนินการวิจัย

การศึกษารายงานวิจัยเรื่อง “การทุจริตคอร์รัปชันใน โครงการต่างประเทศและ โครงการในประเทศของ วงการธุรกิจก่อสร้าง “ เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Approach) ลักษณะการวิจัย ใช้เทคนิควิจัยด้วยวิธีการ

วิเคราะห์เอกสาร (Documentary Analysis) จากเอกสารต่างๆ ศึกษาจากกรอบแนวคิดข้อมูล จากเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำมาพัฒนาประเด็นการสัมภาษณ์เจาะลึกตามหลักวิธีการวิจัย จากนั้นนำไปเก็บข้อมูลภาคสนามในลักษณะการสัมภาษณ์เจาะลึก (In-Depth Interview) และทำการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล (Reliability) ตามหลักวิจัยเชิงคุณภาพด้วยวิธีเทคนิคสามเส้า (Triangulation Technique) โดยตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล จะเน้นการตรวจสอบข้อมูลที่ได้มาจากแหล่งต่างๆ นั้นมีความเหมือนกันหรือไม่ ซึ่งถ้าทุกแหล่งข้อมูลพบว่าได้ข้อค้นพบมาเหมือนกัน แสดงว่าข้อมูลที่ผู้วิจัยได้มามีความถูกต้อง กล่าวคือ รวบรวมข้อมูลสามเส้าจากผู้ให้ข้อมูล นักธุรกิจ-นักการเมือง-ข้าราชการ

ขั้นตอนดำเนินการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าวิจัยอิสระครั้งนี้ ผู้ทำการค้นคว้าอิสระ ได้กำหนดขั้นตอนการดำเนินการเข้าถึงข้อมูลและเก็บข้อมูลวิจัย ออกเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นตอนศึกษาข้อมูลจากเอกสาร (Review Data) และการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามโดยการสัมภาษณ์ (Field Data)

1) ขั้นศึกษาข้อมูลจากเอกสาร (Review Data) เป็นขั้นตอนการรวบรวมข้อมูลเอกสารที่เกี่ยวกับงานวิจัย โดยศึกษารายละเอียดภายใต้กรอบของปัญหาค้นคว้าวิจัยว่ามีข้อมูลที่เพียงพอและครบถ้วน

1. ผู้ทำการค้นคว้าได้ศึกษาและรวบรวมข้อมูลด้านวิชาการจากแหล่งข้อมูล และสื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ เช่น เอกสารทางวิชาการ นิตยสาร วารสาร หนังสือพิมพ์ บทความต่างๆ ข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต และงานวิจัยต่างๆ ที่ใกล้เคียงเกี่ยวข้อง

2. ขั้นสรุปข้อมูลจากเอกสาร เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารที่ได้ จัดแยกประเภท จัดลำดับหมวดหมู่ตามประเด็นที่ต้องศึกษา ทำความเข้าใจ และหาจุดเชื่อมโยงของข้อมูลสรุปเป็นข้อมูลง่ายต่อการเข้าใจและสามารถมองเห็นภาพรวมได้ ทั้งนี้ การสรุปข้อมูลจะต้องอยู่ภายใต้กรอบของปัญหาค้นคว้าวิจัย

2) ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องด้านต่างๆ ในการก่อสร้างโครงการขนาดใหญ่ของรัฐ และเอกชน ที่มีมูลค่า ๑ พันล้านบาทขึ้นไป

ผู้ทำการค้นคว้า ได้เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-Depth Interview) แบบตัวต่อตัว เพื่อสร้างความเชื่อถือ ให้เปิดเผยสิ่งจริงใจ ตามทัศนคติของผู้ตอบ โดยสร้างคำถามกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) แบบไม่เป็นทางการ สร้างบรรยากาศเป็นกันเองเพื่อสร้างความร่วมมือกับผู้ให้สัมภาษณ์ ทำให้ผู้ค้นคว้าศึกษาได้มีโอกาสซักไซ้ไล่เรียง ซักถามเพิ่มเติมในบางประเด็นอื่นๆ ได้อย่างเสรี ซึ่งผู้ให้การสัมภาษณ์ก็สามารถให้ข้อมูลแก่ผู้ค้นคว้าศึกษาได้อย่างเต็มทนนอกเหนือจากประเด็นแนวคำถามที่ได้กำหนดไว้

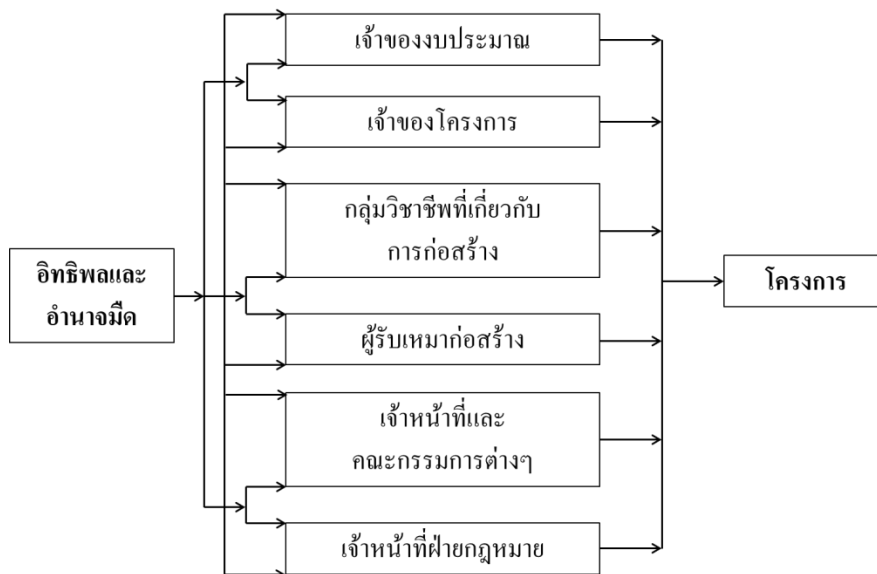
4. ผลการวิจัย

รายงานศึกษาอิสระฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาลักษณะ รูปแบบและ พฤติกรรมการทุจริตคอร์รัปชัน และรวบรวมข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการทุจริตคอร์รัปชันในภาคธุรกิจเอกชน โดยเฉพาะธุรกิจก่อสร้าง และ 2) เพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาการจัดการป้องกันการทุจริต คอร์รัปชัน ในภาคธุรกิจก่อสร้างไทย เป็นวิธีการศึกษาอิสระเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) กำหนดกระบวนการศึกษาอิสระ ที่ประกอบด้วย การวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary research) และจากการสัมภาษณ์เชิงลึก แบบสามเส้า จากผู้เกี่ยวข้องด้านต่างๆ ของการก่อสร้าง

โครงการขนาดใหญ่ ซึ่งเป็นแนวทางสำคัญในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ผลการศึกษา สรุปสาระสำคัญ ได้ดังนี้

- 4.1 รูปแบบการทุจริตคอร์รัปชันในภาคธุรกิจเอกชนทั่วไป
- 4.2 รูปแบบการทุจริตคอร์รัปชันในภาคธุรกิจก่อสร้างขนาดใหญ่ทั่วไป
 - 4.2.1 รูปแบบคอร์รัปชันที่เกิดจากความร่วมมือและ ประสานประโยชน์กันหลายฝ่าย
 - 4.2.2 รูปแบบคอร์รัปชัน ที่เกิดจากนโยบาย
 - 4.2.3 รูปแบบคอร์รัปชัน ที่เกิดจากการฉ้อราษฎร์บังหลวงจากข้าราชการ
 - 4.2.4 รูปแบบคอร์รัปชันที่กระทำโดยวิศวกรผู้ออกแบบและผู้ควบคุมงาน
 - 4.2.5 รูปแบบคอร์รัปชันที่กระทำโดยเจ้าของงานและที่ปรึกษา
- 4.3 อัตราเรียกเงินพิเศษ ในขบวนการคอร์รัปชันในวงการธุรกิจก่อสร้างไทย
- 4.4 แนวทางพัฒนาการจัดการป้องกันการทุจริต คอร์รัปชัน ในภาคธุรกิจก่อสร้างไทย

รูปที่ 1 แสดงให้เห็นถึง “ขบวนการคอร์รัปชัน”

จากการศึกษาค้นคว้าจากรายงานศึกษาอื่นๆที่เกี่ยวข้องและจากข้อมูลการสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องในวงการก่อสร้างขนาดใหญ่ ยังพบว่านอกจากรูปแบบการคอร์รัปชันที่เกิดจากความร่วมมือและการประสานประโยชน์กันหลายฝ่ายและ การร่วมมือจากบุคคลภายนอกหลายฝ่าย ยังมีอีกรูปแบบหนึ่งที่ปรากฏขึ้นบ่อยครั้งในสังคมนวงการก่อสร้าง นั่นคือ “การคอร์รัปชันเชิงนโยบาย”

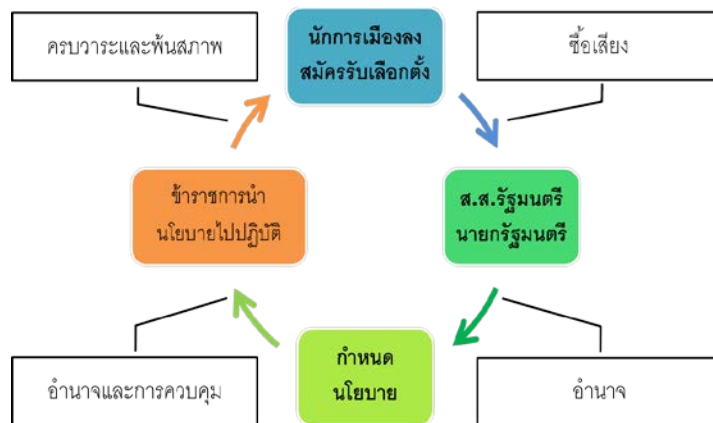
เกษียร เตชะพีระ (2545) กล่าวไว้ว่า “คอร์รัปชันเชิงนโยบาย (policy corruption) เป็นการคอร์รัปชันรูปแบบใหม่ในยุค โลกาภิวัตน์ที่จับไม่ใคร่มั่นคง ไม่น่าตาย เพราะถูกกฎหมาย แต่ผิดหลักประโยชน์สาธารณะ ผิดหลักจริยธรรมในการกำหนดและดำเนินนโยบายสาธารณะ เป็นการเบียดราษฎร์บังประชาชน เอาเปรียบผู้บริโภค” การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลในเรื่องคอร์รัปชันเชิงนโยบายพบว่า เงื่อนไขทางการเมืองของคอร์รัปชันเชิงนโยบาย ก็คือ การที่กลุ่มทุนใหญ่เข้ายึดกุมอำนาจรัฐผ่านการเลือกตั้ง แล้วใช้อำนาจสาธารณะที่ตนได้มาตามรัฐธรรมนูญ ดำเนินนโยบาย

โดยชอบด้วยกฎหมาย เพื่อเอื้อประโยชน์แก่ธุรกิจในเครือข่ายตนเอง ซึ่งการคอร์ปชั่นเงินนโยบายมาจากพันธมิตร 3 ฝ่าย ได้แก่ รัฐวิสาหกิจหรือหน่วยราชการที่รับผิดชอบกลุ่มทุนเส้นสายอุปถัมภ์ที่มีอดีตข้าราชการและนักการเมืองเข้าไปทำธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับนักการเมืองที่มีอิทธิพล และบริษัทก่อสร้างไม่ว่าร่วมทุนในประเทศหรือจากทุนใหญ่ข้ามชาติหรือไม่ก็ตาม

นิพนธ์ พัวพงศกร (2545) กล่าวว่าไว้ว่า “การคอร์ปชั่นเงินนโยบายลักษณะเป็นเครือข่ายซึ่งมิได้จำกัดอยู่เฉพาะภายในหน่วยราชการ แต่มีการขยายเครือข่ายไปยังข้าราชการบางคนในหน่วยราชการอื่นเกี่ยวข้องกับการอนุมัติโครงการ เช่น สำนักงบประมาณ เป็นต้น.....”

จากแนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบและกระบวนการคอร์ปชั่นข้างต้นนั้นสอดคล้องกับข้อมูลจากผู้เกี่ยวข้อง แสดงให้เห็นว่า การคอร์ปชั่นที่เกิดขึ้นในสังคมไทยและวงการธุรกิจก่อสร้าง มีที่มาจากปัจจัยการเมืองเข้ามาเกี่ยวข้องไปด้วย เริ่มตั้งแต่การเข้าสู่ตำแหน่งทางการเมือง ด้วยการสมัครเป็นสมาชิกพรรคการเมือง การถูกคัดสรรเข้ามาทำงานการเมือง ให้เป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเพื่อให้ได้ตำแหน่ง ส.ส. รัฐมนตรีหรือแม่แต่นายกรัฐมนตรี ส่วนมีที่มาจากการซื้อขาย จากนั้นเมื่อได้ตำแหน่งทางการเมือง จึงได้ใช้อำนาจโดยชอบธรรมในการกำหนดนโยบาย และการบริหาร ซึ่งเป็นที่มาของการ “ถอนทุน” ดังนั้นกระบวนการดังกล่าวจึงเกิดขึ้นเป็นวงจรที่ฝังรากลึก และกลายเป็นวัฒนธรรมทางการเมืองที่นิยมปฏิบัติกันจนถึงปัจจุบันนี้

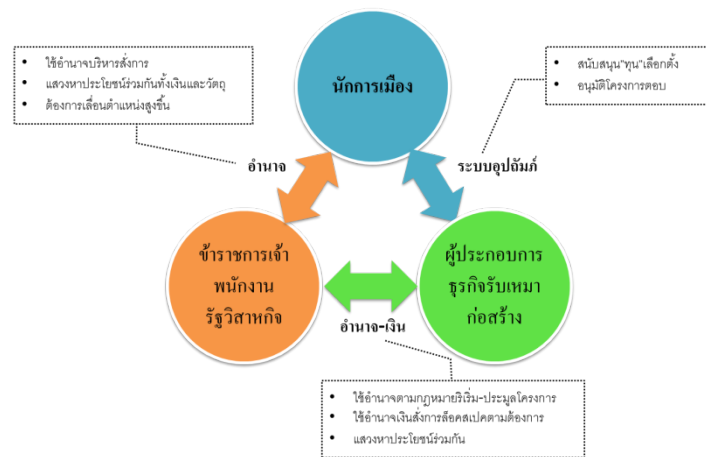
รูปที่ 2 วงจรคอร์ปชั่น ที่มาจากปัจจัยทางการเมืองในการกำหนดนโยบาย

จากการสัมภาษณ์ และจากการให้ข้อมูลของผู้เกี่ยวข้องของบริษัทรับเหมาก่อสร้างในเรื่องรูปแบบการกระทำทุจริตคอร์ปชั่นในการก่อสร้างโครงการขนาดใหญ่ของรัฐ และเอกชนในรูปแบบการฉ้อราษฎร์บังหลวง มีข้อมูลพบว่า ในองค์กรเอกชนและในสังคมไทยมี ค่านิยมของสังคมไทยเปลี่ยนจากการยกย่องคนดี มีศีลธรรม ไปเป็นยกย่องคนที่มั่งมีเงินมีอำนาจ ซึ่งเป็นพฤติกรรมของมนุษย์และคนไทยที่ผลักดันให้เกิดพฤติกรรมต้องการค่านิยมในวัตถุมากขึ้นกว่า การมีคุณธรรม มีการเอาแบบอย่างกันมาก ยิ่งทำให้การทุจริตคอร์ปชั่นเพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้ การที่นักการเมือง ข้าราชการ และนักธุรกิจ ร่วมกระทำการทุจริตในรูปแบบนี้กันมากขึ้น ในขณะที่หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องในการสอบสวนต่อต้านป้องกันและปราบปรามการทุจริต เช่น ป.ป.ช. ยังไม่สามารถหาหลักฐานมาเอาผิดกับคนเหล่านี้ได้ เพราะผู้ที่กระทำความผิดทุจริตคอร์ปชั่นมักจะไม่มีร่องรอยให้จับได้ หรือ ไม่มีใบเสร็จ ใช้เป็นหลักฐาน

ทำให้ผู้ที่กระทำผิดการทุจริตคอร์รัปชัน สามารถยังอยู่ในสังคม และยังได้รับการปกป้องจากสังคมว่าเป็น คนดี เสียอีก ยิ่งส่งผลทำให้กลายเป็นวงจรอุบาทว์ที่ยากแก่การแก้ไขปัญหา และปราบปราม จากข้อมูลที่ได้ยังพบอีกว่า ค่านิยมของสังคมไทยที่สำคัญอันหนึ่ง ยังเกี่ยวพันกับวัฒนธรรมดั้งเดิมที่มีการสั่งสอนกันมาให้รู้จักการตอบแทนบุญคุณ คนที่เกื้อหนุน รู้จักกตัญญู รู้จักตอบแทนผู้มีพระคุณหรือผู้ให้การอุปถัมภ์ ดังนั้นจึงทำให้เกิดรูปแบบความสัมพันธ์เชิงอำนาจในระบบอุปถัมภ์ เจ้าหน้าที่รัฐจึงกระทำการทุจริตโดยลักษณะฉ้อราษฎร์บังหลวง จึงเป็นที่มาของการคอร์รัปชันที่มีโครงสร้างอำนาจเอื้อต่อการคอร์รัปชัน ดังสามารถแสดงในรูปที่ 3

โครงสร้างอำนาจที่เอื้อต่อการคอร์รัปชัน

รูปที่ 3 โครงสร้างการใช้อำนาจ ระบบอุปถัมภ์ที่เอื้อต่อการคอร์รัปชันในวงการก่อสร้าง

แนวทางการพัฒนาการจัดการป้องกันการทุจริต คอร์รัปชันในภาคธุรกิจก่อสร้างไทย

จากผลการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของ ผู้รับเหมา เจ้าของโครงการ สถาปนิก วิศวกร วิศวกรผู้ควบคุมงาน และผู้ควบคุมงาน ที่ปรึกษาโครงการ รวมทั้งปัจจัยต่างๆที่ทำให้เกิดการคอร์รัปชัน ในวงการก่อสร้างอย่างมาก และยังคงทวีความแยบยลมากขึ้นเท่านั้นแต่รูปแบบการทุจริตคอร์รัปชันยังไม่พัฒนาไปมากแต่อย่างใดซึ่งพบว่าสามารถจำแนกองค์ประกอบของการทุจริตคอร์รัปชันในวงการก่อสร้างไทย แยกเป็น 3 ส่วน คือ

1. ปัญหาเรื่ององค์กร
2. ปัญหาเรื่องกระบวนการ ได้แก่ ระเบียบฯ และข้อกำหนด
3. ปัญหาเรื่องคน

แม้รัฐธรรมนูญจะเปิดโอกาสให้มีการจัดตั้งองค์กรต่างๆ เช่น ศาลปกครอง ฯลฯ ก็เป็นเพียงแต่อยู่ในระยะเริ่มต้น ดังนั้นควรจะมีองค์กรที่รองรับการขยายบทบาทของเอกชนโดยมีกฎหมายรองรับทั้งนี้เพื่อคานอำนาจรัฐ โดยรูปแบบขององค์กรที่จัดตั้งขึ้น อาจจะยังไม่ถึงขั้นกระทรวง แต่ควรเป็นองค์กรที่เป็นรวบรวมของขั้นตอนการปฏิบัติทุกขั้นตอนและการปฏิบัติตามเป็นเรื่องของหน่วยงานต่างๆ แม้แต่สถาบันปฏิรูปประเทศไทย (สปท.) ได้พยายามจัดโครงสร้างองค์กรบังคับใช้กฎหมายที่ไม่ก่อให้เกิดความโปร่งใส และกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) ได้แต่งตั้งกรรมการ และประธานกรรมการ ป.ป.ช.ชุดใหม่ ที่มีความมุ่งมั่นในการทำงานป้องกัน

ปราบปรามการกระทำทุจริต เพื่อเข้ามากำกับดูแล ทำให้ผู้กระทำการทุจริต น่าจะไม่กล้ากระทำความผิด จนทำให้การกระทำทุจริต

รายงานการศึกษาอิสระนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อชี้ให้เห็นถึงลักษณะสำคัญของพฤติกรรมทุจริตคอร์รัปชันในภาคธุรกิจก่อสร้างเป็นเพียงเริ่มต้น และควรที่จะรีบผลักดันให้ม็องคักรดงกล่าวเกิดขึ้น โดยอาศัยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายทั้งจากทางภาครัฐและภาคเอกชน และควรขยายเครือข่ายให้สื่อมวลชน องค์กร NGO และประชาชนเข้ามารับรู้ปัญหาและผลักดันให้เกิดการแก้ปัญหาให้ลุล่วง และหากทำงานกันอย่างจริงจังก็ น่าจะสร้างมาตรฐานของความมีจริยธรรมให้เกิดขึ้นมาได้ ซึ่งผลประโยชน์ก็จะตกอยู่ที่คนรุ่นต่อไปในอนาคต

การแก้ไขปัญหา

1. ไตรภาคี

โดยการประสานความร่วมมือระหว่าง สถาบันการศึกษา สมาคมวิชาชีพ และสภาฯ

2. สภาฯ และวสท จะต้องเข้มแข็ง

โดยจะต้องมีบทบาทที่ชัดเจนยิ่งขึ้นในเรื่องต่อไปนี้

- จรรยาบรรณ เมื่อกระทำผิดให้ถอนใบอนุญาต ให้ Blacklist ผู้ประกอบการที่ปฏิบัติไม่เหมาะสม และให้มีการประกาศให้ทราบทั่วไป ให้มีการอบรมทางด้านจรรยาบรรณ
- สภาฯ จะต้องควบคุมและลงโทษวิศวกรที่ผิดจรรยาบรรณ
- ประสานความร่วมมือกันกับสมาคมวิชาชีพต่างๆ เป็นเครือข่าย
- จัดตั้งองค์กรกลาง เพื่อสอดส่องและลงโทษวิศวกรที่กระทำผิดเพื่อไม่ให้เป็นเยี่ยงอย่างต่อไป
- จัดทำมาตรฐาน เพื่อใช้เป็นแนวทางปฏิบัติที่เป็นมาตรฐาน เช่น
 1. มาตรฐานสเปก (FIDIC)
 2. Code of Conduct and Code of Practice
 3. Procurement Guideline
 4. Bench mark เช่น ราคา
- ทำหน้าที่วินิจฉัย เพื่อตัดสิน หรือหาข้อยุติในกรณีที่มีข้อสงสัยที่เกิดจากงานออกแบบทางวิศวกรรม
- จัดให้มีการฝึกอบรม

3. แยกบทบาทระหว่างหน่วยงานราชการ กับเอกชนให้ชัดเจน

วิศวกร/สถาปนิกในหน่วยงานราชการควรทำงานทางด้านกำกับดูแล ส่วนงานออกแบบ ปรึกษาควรให้ภาคเอกชนดำเนินการ

4. สร้างกระแสสังคม เพื่อสนับสนุนคนดีและกันคนชั่ว สร้างทัศนคติใหม่ ไม่เห็นว่าเฉพาะคนรวยคือ คนที่น่ายกย่อง

5. ยกย่องคนดี โดยการประกาศให้ทราบโดยทั่วกัน ให้มีการประกาศชื่อวิศวกรตัวอย่าง

6. ร่วมมือกับสื่อมวลชน

การเผยแพร่ สร้างค่านิยม

ประเด็น	ลักษณะปัญหา	แนวทางแก้ไข	หมายเหตุ
1. การประกาศให้เสนองานในโครงการของหน่วยงานราชการไม่ทั่วถึง รวมทั้งสถานที่จัดประกาศไม่เป็นที่เด่นชัด	1. เกิดความไม่ยุติธรรมต่อผู้ที่ไม่ทราบข่าว	1. การประกาศให้เสนองานจะต้องโปร่งใสและประชาชนทั่วไปรับทราบได้ทั่วถึงส่วนสถานที่จัดประกาศให้คิดในที่สาธารณะมองเห็นได้เด่นชัด เช่น หน้าอำเภอ หน้า อบต. เป็นต้น	
2. ประชาชนไม่ทราบรายละเอียดขั้นตอนการดำเนินการออกแบบก่อสร้างของหน่วยงานราชการ	2. เกิดความโปร่งใสประชาชนไม่สามารถตรวจสอบได้	2. จัดทำรายละเอียดขั้นตอนการดำเนินการของโครงการตามระเบียบสำนักนายกเป็น Chart ที่สามารถเข้าใจได้ง่าย เพื่อให้ประชาชนเข้าใจและสามารถตรวจสอบได้	
3. สังคมไทยมีค่านิยมในทางที่ผิด	3. เห็นเงินเป็นพระเจ้าทำให้เกิดการคอร์รัปชัน	3. ปลุกฝังค่านิยมในทางที่ถูก	
4. ความปลอดภัยของผู้เปิดเผยข้อมูลการคอร์รัปชัน	4. เกิดการลอบทำร้ายผู้เปิดเผยข้อมูล	4. ในกรณีที่แจ้งมายังสมาคมวิชาชีพ สมาคมจะต้องเก็บเป็นความลับ ไม่เปิดเผยชื่อผู้แจ้งข้อมูล	

5. การอภิปรายผล

จากการศึกษากรณีการทุจริตของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ฯ ที่เป็นการกระทำความผิดตาม พ.ร.บ. หลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 ทั้ง 5 กรณี ได้แก่ บมจ. ศิครินทร์ บมจ. รอยเนท นมจ. ปิคนิค คอร์ปอเรชั่น บมจ. เซิร์คทีโอเลค โทโรนิคส์ อินดัสตรีส์ และ บมจ. เอส.อี.ซี. ออโตเซลส์ แอนด์ เซอร์วิส คณะผู้วิจัยสามารถสรุปลักษณะและรูปแบบของการกระทำความผิด ดังที่แสดงในรูปที่ 3.3. การทุจริตที่เกิดขึ้นในทุกกรณีเกิดขึ้นจากการกระทำของผู้บริหารในระดับประธานกรรมการบริหาร ประธานกรรมการ หรือกรรมการบริษัท เพื่อที่จะแสวงหาผลประโยชน์ให้แก่ตนเองหรือบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้อง โดยอาศัยการดำเนินการหลัก 2 ประการ คือ (1) การยกยอกทรัพย์ของบริษัทโดยตรง และ (2) การสร้างราคาหลักทรัพย์เพื่อหวังผลกำไรจากการขายหุ้นหรือหวังผลทางการเงินบางประการ

วิธีการยกยอกทรัพย์ของบริษัทที่เกิดขึ้นมีหลากหลายรูปแบบ ดังนี้

- การนำเงินของบริษัทไปลงทุนในกิจการที่เกี่ยวข้องกับตนเอง เช่น ผู้บริหารนำเงินของบริษัทไปซื้อหุ้นของบริษัทอีกแห่งหนึ่งซึ่งตนเป็นเจ้าของ หรือทำสัญญาซื้อขายที่ดินกับบริษัทที่มีความเกี่ยวข้องกับตนในลักษณะที่เอื้อประโยชน์ต่อธุรกิจของตนเอง เช่น ในกรณีของ บมจ. ศิครินทร์

- การให้กู้ยืมเงินแก่บุคคลอื่น (บมจ.เอส.อี.ซี.ฯ) แก่นิติบุคคลอื่น (บมจ.ปิกนิคฯ) หรือแก่นิติบุคคลที่เกี่ยวข้องกับตนเอง (บมจ.สิรินทร์) ซึ่งต่อมาการให้เงินกู้ดังกล่าวกลับกลายเป็นหนี้เสียที่ทำให้บริษัทต้องเสียหาย ซึ่งในบางกรณีถึงขั้นต้องย้ายมาอยู่ในหมวดพื้นที่ฟูกิจการ
- การปลอมแปลงเอกสารเพื่อให้บริษัทสามารถส่งจ่ายเงินให้แก่บุคคลหรือองค์กรที่ไม่มีตัวตนจริง โดยผู้บริหารหรือกรรมการเป็นผู้รับเงินที่จ่ายออกจากบริษัท เช่น
- ผู้บริหาร บมจ.เชิร์คิทฯ ใช้กิจการที่ไม่ปรากฏว่ามีตัวตนจริงในการบันทึกค่าขายสินค้าและลูกหนี้การค้าของบริษัท และใช้กิจการอีกแห่งหนึ่งที่ตนมีความเกี่ยวข้องเป็นตัวกลางในการรับชำระเงินจากลูกค้า
- การสร้างใบสั่งซื้อ (invoice) ปลอม ในการสั่งซื้อถังบรรจุแก๊ส (บมจ.ปิกนิคฯ) และรถยนต์ (บมจ.เอส.อี.ซี.ฯ) ซึ่งปรากฏในภายหลังว่าไม่มีอยู่จริง

- การชักออกโดยตรงอื่นๆ เช่น การที่ผู้บริหาร บมจ.เอส.อี.ซี.ฯ ชักออกเงินฝากธนาคารของบริษัท การชักออกเงินจากบัญชีเงินซื้อหุ้นเพิ่มทุนของบริษัท และการชักออกชุดจดทะเบียนรถยนต์ของบริษัท หรือการที่ผู้บริหาร บมจ.ปิกนิคฯ น่วมกับบุคคลอื่นชักออกหุ้นของบริษัทเวสต์แก๊ส ซึ่งเป็นทรัพย์สินของบริษัท

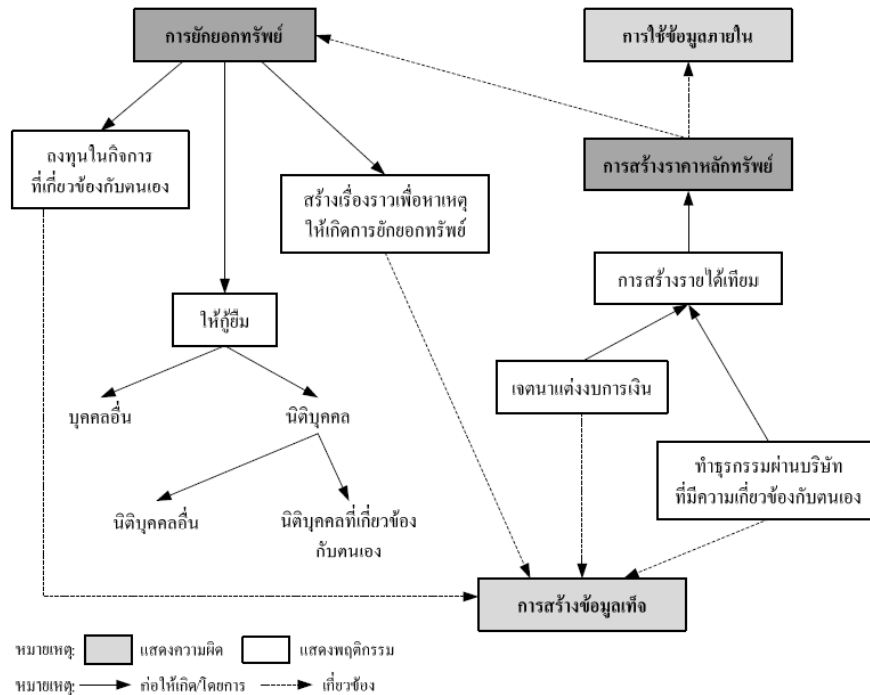
สำหรับพฤติกรรมการถือหุ้นแทนในกรณีศึกษาจะเป็นการกระทำโดยใช้ชื่อบุคคลใกล้ชิดให้ถือหุ้นแทนตน รวมทั้งการจัดตั้งบริษัทถือครองหลักทรัพย์ของตนเองขึ้นมาเพื่อปกปิดอำพรางหุ้นและเพื่อหลีกเลี่ยงกฎ ระเบียบของรัฐ ที่ห้ามพนักงานเมืองมีส่วนในธุรกิจใดๆ ซึ่งกระบวนการซื้อขาย โอนหุ้น หรือรับเงินปันผล อาจใช้บริษัทดูแลหลักทรัพย์รับเป็นตัวแทนถือครองหรือสั่งซื้อขายแทนได้ และหากเป็นบริษัทต่างประเทศที่มีกฎหมายรองรับการไม่เปิดเผยชื่อลูกค้าแล้ว การตรวจสอบจะทำได้ยากลำบากมากขึ้น ทั้งนี้ ประเทศไทยมีมาตรการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันไว้ค่อนข้างมาก อาทิเช่น การตรวจสอบทรัพย์สินก่อนและหลังการเข้ารับตำแหน่ง การกำหนดโทษยึดทรัพย์สินฐานรั่วรัวผิดปกติ การบังคับใช้กฎหมายฟอกเงิน รวมทั้งข้อห้ามมิให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใช้ข้อมูลภายในเล่นหุ้น เป็นต้น แต่พฤติกรรมการปกปิดการถือหุ้นของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเพื่อเอื้อประโยชน์ให้ธุรกิจของตนกลับมีความรุนแรงและซับซ้อนมากขึ้น

นอกจากพฤติกรรมที่กล่าวไว้ข้างต้นแล้ว ยังมีพฤติกรรมความผิดในหลายรูปแบบซึ่งเกี่ยวข้องกับบุคคลในหลายภาคส่วน อาทิ การติดสินบนนักการเมืองระดับสูง การประพฤตินิยมของเจ้าหน้าที่ภาครัฐ การดำเนินการฟอกเงินของบริษัทเอกชนโดยความร่วมมือของผู้บริหารและพนักงานบริษัทการหลบเลี่ยงภาษีศุลกากร โดยอาศัยตำแหน่งหน้าที่ในบริษัทเพื่อเอื้อประโยชน์ต่อธุรกิจส่วนตัวของตนเอง การหลบเลี่ยงภาษีสรรพากรจากการซื้อขายหุ้น รวมทั้งความโปร่งใสในขั้นตอนการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่รัฐ อาทิ การเรียกเก็บภาษีย้อนหลังกับบริษัทเอกชน และการประเมินภาษีสรรพากร โดยเลือกปฏิบัติ เป็นต้น ซึ่งเป็นกรณีตัวอย่างการทุจริตที่ค่อนข้างซับซ้อนและก่อให้เกิดความเสียหายทั้งกับภาครัฐและระบบเศรษฐกิจอย่างมาก

สำหรับการทุจริตในธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ส่วนใหญ่มักเกิดจากการหลอกลวงผู้บริหาร โภคหรือลูกค้า ซึ่งไม่มีความรู้และประสบการณ์ในการประกอบธุรกิจเท่าที่ควร บทบาทของภาครัฐในการป้องกันการทุจริตดังกล่าว และการให้ความช่วยเหลือผู้ที่ได้รับความเสียหายขึ้นอยู่กับการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจแต่ละประเภทว่า ได้มีกฎหมายบังคับใช้โดยตรงและมีภาระหน่วยงานที่ดูแลรับผิดชอบผู้ประกอบการในธุรกิจนั้นๆ โดยตรงหรือไม่ และถึงแม้ว่ามูลค่าความเสียหายต่อรายจะไม่สูงนัก หากเทียบกับความเสียหายที่เกิดจากการทุจริตของผู้ประกอบการ

รายใหญ่แต่หากพิจารณาจากจำนวนผู้ที่ได้รับความเสียหายซึ่งมีจำนวนหลายรายก็อาจส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจโดยรวมได้

รูปที่ 4 รูปแบบของการทุจริตที่เกิดขึ้นในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

6. บทสรุปและข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันในธุรกิจภาคเอกชน

จากการวิจัยและวิเคราะห์จากกรณีศึกษาและตัวอย่างพฤติกรรมกรรมการทุจริตคอร์รัปชัน ซึ่งจำแนกพฤติกรรมการดำเนินการในแต่ละรูปแบบการทุจริต ได้ 9 รูปแบบ ดังนี้

1. การฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามขั้นตอน ระเบียบกฎหมาย
2. การปกปิดข้อเท็จจริง/การสร้างข้อมูลเท็จ
3. การหลีกเลี่ยงภาษีอากร
4. การสร้างราคา
5. การชักยอกเงินบริษัท
6. การฮั้วประมูล
7. การใช้ข้อมูลภายใน
8. การคิดสินบน
9. การฟอกเงิน

สรุปภาพรวมการคอร์ปชั่นในประเทศไทย

ปัญหาเรื่องการคอร์ปชั่นเป็นปัญหาสำคัญลำดับต้นที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศเป็นอย่างมากทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม ตลอดจนคุณภาพชีวิตของประชาชนโดยตรง ปัญหาการคอร์ปชั่นเกิดขึ้นในสังคมไทยมาช้านานและมีแนวโน้มที่จะมีความรุนแรงมากขึ้นเรื่อยๆ และพบปัญหาดังกล่าวเกือบทุกภาคส่วน ถึงแม้รัฐบาลมีความพยายามป้องกันและแก้ไขมาโดยตลอด แต่ดูเหมือนว่าในความเป็นจริงแล้ว ปัญหาการคอร์ปชั่นก็ไม่ได้ถูกแก้ไขได้ทำได้นัก เนื่องจากการรายงานผลการจัดอันดับค่าดัชนีภาพลักษณ์คอร์ปชั่น ประจำปี 2012 โดยองค์กรความโปร่งใสนานาชาติ พบว่าประเทศไทยได้ 37 คะแนน จากคะแนนเต็ม 100 คะแนน ดีขึ้นกว่าปี 2011 ซึ่งได้ 34 คะแนน แต่ยังคงต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยของโลก (43 คะแนน) และเมื่อพิจารณาเปรียบเทียบค่าดัชนีภาพลักษณ์คอร์ปชั่นของประเทศไทยในอดีตตั้งแต่ปี พ.ศ. 2541 (ค.ศ.1998) จนถึงปี พ.ศ. 2554 พบว่า ค่าดัชนีภาพลักษณ์คอร์ปชั่นยังอยู่ในระดับต่ำ นั่นคืออยู่ที่ระดับ 32 จากคะแนนเต็ม 100 คะแนน มาโดยตลอดตั้งแต่ปี พ.ศ. 2541 จนกระทั่งปี พ.ศ. 2545 การคอร์ปชั่นเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นเครื่องชี้วัดที่สามารถสะท้อนให้เห็นว่าประเทศไทยเป็นประเทศที่มีปัญหาการคอร์ปชั่นในระดับที่สูงและมีแนวโน้มที่จะสูงขึ้น ซึ่งน่าเป็นห่วงอย่างยิ่ง และทำให้เห็นถึงการดำเนินงานในการต่อต้านการคอร์ปชั่นของประเทศไทยที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบัน ยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร ถึงแม้ว่าประเทศไทยจะได้รับความพยายามในการกำหนด และใช้มาตรการในการป้องกันและปราบปรามการคอร์ปชั่นอย่างต่อเนื่องมาโดยตลอด ดังนั้น รัฐบาลควรจัดให้ปัญหาการคอร์ปชั่นนั้นเป็นหนึ่งในวาระแห่งชาติ ที่ทุกภาคส่วนจะต้องช่วยกัน

ปัญหาด้านการคอร์ปชั่นเป็นปัญหาที่พบเกือบทุกประเทศทั่วโลก จากรายงานการจัดอันดับความโปร่งใสของประเทศ ประจำปี 2012 และเป็นการสำรวจจากทั้งหมด 176 ประเทศทั่วโลก พบว่าประเทศส่วนใหญ่มีคะแนนต่ำกว่าครึ่งหนึ่ง และมีเพียง 53 ประเทศเท่านั้นที่ได้คะแนนตั้งแต่ 50 คะแนนขึ้นไป ขณะที่ประเทศส่วนใหญ่ในโลกจำนวน 70% มีคะแนนต่ำกว่าครึ่งหนึ่ง และมีคะแนนต่ำกว่าค่าเฉลี่ยดัชนีภาพลักษณ์คอร์ปชั่นของโลก ประเทศที่มีความโปร่งใสเป็นอันดับหนึ่ง มี 3 ประเทศ ได้แก่ ประเทศเดนมาร์ก ฟินแลนด์และนิวซีแลนด์ ได้คะแนน 90 คะแนน จากคะแนนเต็ม 100 คะแนน และประเทศอันดับสุดท้ายมี 3 ประเทศร่วมกันคือ อัฟกานิสถาน โชมเลียและเกาหลีเหนือได้ 8 คะแนนเท่านั้น เมื่อพิจารณาตามกลุ่มประเทศในภูมิภาคต่างๆ พบว่ากลุ่มสหภาพยุโรปและยุโรปตะวันตกมีคะแนนดีที่สุด โดยเฉลี่ย 23% ประเทศที่มีคะแนนต่ำกว่า 50 คะแนน จากคะแนนเต็ม 100 คะแนน กลุ่มประเทศในทวีปอเมริกาและเอเชียแปซิฟิกเฉลี่ย 66% และ 68% ตามลำดับ ประเทศที่มีคะแนนต่ำกว่า 50 คะแนน ตามลำดับ กลุ่มประเทศในภูมิภาคตะวันออกและอเมริกาเหนือเฉลี่ย 78% ประเทศที่มีคะแนนต่ำกว่า 50 คะแนน ขณะที่กลุ่มประเทศในภูมิภาคแอฟริกา ยุโรปตะวันออกและเอเชียกลาง มีคะแนนค่อนข้างน้อย โดยเฉลี่ย 90% และ 95% ประเทศที่มีคะแนนต่ำกว่า 50 คะแนน

นอกจากนี้ ในปี พ.ศ. 2558 ประเทศไทยจะก้าวเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) ดังนั้นจึงต้องเตรียมความพร้อมในหลายด้านที่จะเป็นผู้นำในภูมิภาคนี้

เมื่อพิจารณาดัชนีภาพลักษณ์คอร์ปชั่นของประเทศต่างๆ เปรียบเทียบในกลุ่มประเทศอาเซียน 10 ประเทศ พบว่าประเทศในภูมิภาคส่วนใหญ่มีคะแนนใกล้เคียงกับประเทศไทยยกเว้นประเทศสิงคโปร์และบรูไนที่มีคะแนน และผลการจัดอันดับสูงที่สุดในภูมิภาค สำหรับประเทศเพื่อนบ้านไทยที่มีคะแนนใกล้เคียงกันได้แก่ มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย เวียดนาม กัมพูชา ลาว แต่ประเทศที่มีคะแนนต่ำสุดคือพม่า ซึ่งในภาพรวมแล้วประเทศในกลุ่มอาเซียนจำนวน 8 ประเทศ มีคะแนนต่ำกว่า 50 คะแนน หรือต่ำกว่าครึ่งหนึ่ง และต่ำกว่าค่าเฉลี่ยดัชนีภาพลักษณ์คอร์ปชั่นของ

โลกทั้งนี้ ประเทศไทยแม้จะอยู่ในอันดับที่ 4 ของประเทศต่างๆ เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศในกลุ่มอาเซียน แต่ก็ยังถือว่ามีปัญหาคอร์รัปชันอยู่ในระดับที่สูง ดังนั้น ประเทศต่างๆ ในกลุ่มอาเซียนจะต้องร่วมมือ และใช้มาตรการขั้นเด็ดขาดที่จะมาแก้ไขปัญหาดังกล่าว มิเช่นนั้นการรวมกลุ่มประชาคมที่มีค่าเฉลี่ยดัชนีภาพลักษณ์คอร์รัปชันอยู่ในระดับที่สูง

โดยสรุปประเทศไทยยังมีปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันอยู่มาก และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ทำให้สถาบันการเงินของไทยถูกลดความเชื่อถือในสายตาชาวโลก การทำธุรกรรมทางการเงินในระดับนานาชาติจะยากขึ้นเพราะไม่มีความน่าเชื่อถือ ซึ่งจะส่งผลเสียต่อการพัฒนาประเทศด้วย

จากการศึกษาครั้งนี้ ได้รวบรวมข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาการคอร์รัปชันสำหรับประเทศไทย ดังนี้

1. ภาครัฐต้องมีมาตรการที่มุ่งกำจัดจุดอ่อนของระบบ และเสริมสร้างความเข้มแข็งและคุณธรรมของเจ้าหน้าที่รัฐ เช่น วิธีการคัดเลือกและการพัฒนาเจ้าหน้าที่รัฐ ต้องประกาศให้ทราบทั่วกันดำเนินการอย่าง โปร่งใส และคัดคนตามความสามารถ การปรับเงินเดือนเจ้าหน้าที่รัฐให้สูงขึ้น เป็นวิธีเพิ่มแรงจูงใจให้คนเก่งเข้ามาสมัครและอยู่ในอาชีพนี้ได้อย่างพอเพียงโดยไม่ต้องคอร์รัปชัน การเลื่อนตำแหน่งเจ้าหน้าที่รัฐระดับสูง ต้องมีวิธีประเมินผล และตรวจสอบอย่างเป็นกลางและมีประสิทธิภาพ

2. ต้องมีกฎหมายที่เอื้ออำนวย เช่น กำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ ต้องให้ข้อมูลเกี่ยวกับฐานะ และรายได้ของเจ้าหน้าที่รัฐที่ถูกตั้งข้อสงสัย เมื่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามคอร์รัปชันขอไป รวมทั้งมีการร่วมมือขอข้อมูลจากต่างประเทศได้ด้วยกรณีที่เจ้าหน้าที่รัฐโยกย้ายเงินไปต่างประเทศการจะปราบปรามคอร์รัปชันให้ได้ผล จะต้องได้รับความร่วมมือจากฝ่ายตำรวจและอัยการด้วย ดังนั้น การมุ่งแก้ปัญหาคอร์รัปชันและปฏิรูประบบตำรวจและอัยการจึงเป็นเรื่องที่จำเป็นอันดับต้น

3. ต้องอาศัยความร่วมมือจากประชาสังคม องค์กรภาคประชาชน สื่อมวลชนนักวิชาการ สหภาพแรงงาน สมาคมวิชาชีพ ฯลฯ ให้เป็นหูเป็นตา เป็นกำลังในการช่วยตรวจสอบให้ข้อมูลและสนับสนุนการทำงานของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการคอร์รัปชันรัฐบาลบางประเทศให้งบประมาณสนับสนุนองค์กรภาคประชาชนที่ทำงานด้านต่อต้านคอร์รัปชันเพื่อช่วยให้การปราบปรามได้ผลดียิ่งขึ้น

4. ภาครัฐต้องแก้ไขปัญหาดังกล่าวอย่างจริงจัง โดยเฉพาะ 2 หน่วยงานหลัก ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) ทำหน้าที่ดูแลปัญหาคอร์รัปชันในภาพใหญ่ระดับชาติ ตลอดจนความร่วมมือระหว่างประเทศและสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (ป.ป.ท.) กระทรวงยุติธรรม ซึ่งเป็นหน่วยงานที่จัดตั้งตามพระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและแก้ไขปัญหาคอร์รัปชัน พ.ศ. 2551 ทำหน้าที่ดูแลคดีที่เกี่ยวกับการทุจริตหรือผลประโยชน์ทับซ้อนที่เกิดขึ้นจากการกระทำของข้าราชการระดับผู้ปฏิบัติการ รวมถึงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นอกจากนี้ยังมีคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติซึ่งเป็น องค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 เป็นหน่วยงานหลักในด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

5. รัฐบาลได้แถลงนโยบายการบริหารราชการแผ่นดินต่อรัฐสภาโดยถือว่า “การแก้ไขปัญหาคอร์รัปชัน” เป็นนโยบายหลักที่สำคัญของรัฐบาลในการบริหารการแผ่นดินประกอบด้วย ได้จัดทำยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2551-2555 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เป็นกลไกในการประสานความร่วมมือในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตของประเทศไทย จึงต้องดำเนินการแก้ไขปัญหาคอร์รัปชันอย่างเร่งด่วนตามนโยบายที่ได้แถลงไว้

ในศึกษาการค้นคว้าครั้งนี้ ยังไม่ได้ลงรายละเอียดวิเคราะห์การป้องกันและแก้ไขปัญหาพฤติกรรมอื่นๆ แต่จะใช้เป็นข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าเชิงลึกในโอกาสหน้า ซึ่งสาเหตุของการทุจริต มักจะเกิดจากกลุ่มจำพวก ดังนี้ คือ กลุ่มที่เกิดจากความโลภ กลุ่มที่เกิดการมีโอกาสหรือการที่มีระบบมีช่องว่าง กลุ่มที่เกิดจากการขาดจริยธรรม และกลุ่มที่เกิดจากแรงจูงใจและความคุ้มค่าในการเสี่ยงทุจริต แรงจูงใจต่างๆเหล่านี้ล้วนเกิดจากหลักๆคือการขาดจริยธรรม ขาดคุณธรรมและ เจตจำนงที่แน่วแน่ของฝ่ายการเมืองในการแก้ไขปัญหา การแสวงหาผลประโยชน์ที่มีสูงส่งกว่ามากกว่าเมื่อเทียบกับความเสี่ยง

องค์ประกอบของการทุจริตคอร์รัปชันในวงการก่อสร้างไทย แยกเป็น 3 ส่วน

- ปัญหาเรื่ององค์กร
- ปัญหาเรื่องกระบวนการ ได้แก่ ระเบียบฯ และข้อกำหนด
- ปัญหาเรื่องคน

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อชี้ให้เห็นถึงลักษณะสำคัญของพฤติกรรมทุจริตคอร์รัปชันในภาคธุรกิจก่อสร้าง เป็นเพียงเริ่มต้น และควรที่จะรีบผลักดันให้มีองค์กรดังกล่าวเกิดขึ้น โดยอาศัยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายทั้งจากทางภาครัฐและภาคเอกชน และควรขยายเครือข่ายให้สื่อมวลชน องค์กร NGO และประชาชนเข้ามามีปัญหาและผลักดันให้เกิดการแก้ปัญหาให้ลุล่วง และหากทำงานกันอย่างจริงจังก็น่าจะสร้างมาตรฐานของควมมีจริยธรรมให้เกิดขึ้นมาได้ ซึ่งผลประโยชน์ก็จะตกอยู่ที่คนรุ่นต่อไปในอนาคต

การแก้ไขปัญหา

1. ไตรภาคี

โดยการประสานความร่วมมือระหว่าง สถาบันการศึกษา สมาคมวิชาชีพ และสภาฯ

2. สภาฯ และวสท จะต้องเข้มแข็ง

โดยจะต้องมีบทบาทที่ชัดเจนยิ่งขึ้นในเรื่องต่อไปนี้

-จรรยาบรรณ เมื่อกระทำผิดให้ถอนใบอนุญาต ให้ Blacklist ผู้ประกอบการที่ปฏิบัติไม่เหมาะสม และให้มีการประกาศให้ทราบทั่วไป ให้มีการอบรมทางด้านจรรยาบรรณ

-สภาฯ จะต้องควบคุมและลงโทษวิศวกรที่ผิดจรรยาบรรณ

-ประสานความร่วมมือกันกับสมาคมวิชาชีพต่างๆ เป็นเครือข่าย

-จัดตั้งองค์กรกลาง เพื่อสอดส่องและลงโทษวิศวกรที่กระทำผิดเพื่อไม่ให้เป็นเยี่ยงอย่างต่อไป

-จัดทำมาตรฐาน เพื่อใช้เป็นแนวทางปฏิบัติที่เป็นมาตรฐาน เช่น

1. มาตรฐานสเปค (FIDIC)

2. Code of Conduct and Code of Practice

3. Procurement Guideline

4. Bench mark เช่น ราคา

-ทำหน้าที่วินิจฉัย เพื่อตัดสิน หรือหาข้อยุติในกรณีที่มีข้อสงสัยที่เกิดจากงานออกแบบทางวิศวกรรม

-จัดให้มีการฝึกอบรม

3. แยกบทบาทระหว่างหน่วยงานราชการ กับเอกชนให้ชัดเจน วิศวกร/สถาปนิกในหน่วยงานราชการควรทำงาน ทางด้านกำกับดูแล ส่วนงานออกแบบ ปรึกษาควรรักษาเอกชนดำเนินการ
4. สร้างกระแสสังคมเพื่อสนับสนุนคนดีและกันคนชั่ว สร้างทัศนคติใหม่ไม่เห็นว่าเป็นเฉพาะคนรวยคือคนที่นำ
ยกย่อง
5. ยกย่องคนดี โดยการประกาศให้ทราบโดยทั่วกัน ให้มีการประกาศชื่อวิศวกรตัวอย่าง
6. ร่วมมือกับสื่อมวลชน

เอกสารอ้างอิง

- จรัส สุวรรณมาลา. (2555). *คอร์รัปชันไทย ก้าวหน้าเกินใคร*. กรุงเทพฯ: เครือข่ายข้อมูลการเมืองไทย.
- พิสิษฐ เกตุประเสริฐวงศ์. (2548). *คอร์รัปชันในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ: กรณีศึกษา พฤติกรรมสาเหตุ และ
การแก้ไข*. (สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย).
- วิทยากร เชียงกูล. *แนวทางการแก้ไขปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน จากข้อเสนอแนะของธนาคารเพื่อการพัฒนาแห่ง
เอเชีย (ADB)*. สืบค้นจาก <http://witayakomclub.wordpress.com/2008/04/27>
- สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. (2543). *ยุทธศาสตร์การต่อต้านคอร์รัปชันในประเทศไทย: แนวคิดทาง
เศรษฐศาสตร์ว่าด้วยตลาดคอร์รัปชัน*. หน้า 4
- สังคีต พิริยรังสรรค์ และผาสุก พงษ์ไพจิตร. (2536). *คอร์รัปชันกับประชาธิปไตยไทย*. กรุงเทพฯ: